

Välfrädsområdesstyrelsen 31.10.2022 § 157

§ 157

Klientavgifter inom social- och hälsovården från och med den 1 januari 2023 (VOF)

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Syrjänen Markus
Moisala Jarno

Beslutsförslag

Välfrädsområdesdirektör Svahn Sanna

Välfrädsområdesstyrelsen beslutar föreslå välfrädsområdesfullmäktige att välfrädsområdesfullmäktige beslutar

1. fastställa Västra Nylands välfrädsområdes klientavgifter inom social- och hälsovården från och med den 1 januari 2023 enligt bilaga 1 och
2. fastställa grunderna för nedsättning och efterskänkning av klientavgifter enligt bilaga 2.

Behandling

Under behandlingen föreslog ordförande Laiho att ärendet bordläggs på följande grunder: under bordläggningen behandlas klientavgifterna som en del av budgetförhandlingarna och ärendet tas upp för beslut i samband med beslutsfattandet om budgeten.

Ledamot Rehn-Kivi understödde ordförande Laihos förslag.

Ordföranden frågade sammanträdet om ordförandens förslag om bordläggning kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig detta, konstaterade ordföranden att förslaget hade godkänts enhälligt.

Projektchef Jansson avlägsnade sig från sammanträdet efter behandlingen av detta ärende kl. 11.50.

Beslut

Välfrädsområdesstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på följande grunder: Under bordläggningen behandlas klientavgifterna som en del av budgetförhandlingarna och ärendet tas upp för beslut i samband med beslutsfattandet om budgeten.

Redogörelse

Klientavgifterna baserar sig på lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) och förordningen om klientavgifter (912/1992), som kompletterar den. En klientavgift får tas ut, om inte något annat föreskrivs i lag. I lagen finns särskilda bestämmelser om avgiftsfria tjänster. Genom klientavgiftslagen och klientavgiftsförordningen regleras avgifternas maximibelopp. I en del av avgifternas maximibelopp görs indexhöjningar vartannat år. Avgiften får vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen. I en del av tjänsterna baserar sig avgiften på klientens inkomster (till exempel boendeservice,

hemvård, långvarig institutionsvård) och i en del av tjänsterna tas avgiften ut till samma belopp av alla klienter (till exempel läkarmottagning, ledighet inom närståendevården, måltidsavgifter).

Klientavgifterna har vanligen fastställts kommunvis i social- och hälsovårdsnämnderna eller stadsstyrelserna årligen på det sätt som anges i förvaltningsstadgan. Klientavgifterna kan tas ut på det sätt som anges i lagen och förordningen eller på en lägre nivå än denna. Kommunerna har därför haft spelrum när de beslutat om nivån på avgifterna. År 2022 tillämpas i de organisationer, från vilka ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänsterna övergår till Västra Nylands välfärdsområde från och med den 1 januari 2023, i flera tjänster klientavgifter som avviker från varandra. Det finns också skillnader i grunderna för hur avgifterna bestäms. Välfärdsområdet ska från och med den 1 januari 2023 ta ut lika klientavgifter för sina tjänster i hela området. En detaljerad förteckning över alla avgifter som föreslås bli uttagna från och med den 1 januari 2023 framgår av bilaga 1 "Klientavgifter inom social- och hälsovården i Västra Nylands välfärdsområde 2023".

Enligt 11 § i klientavgiftslagen ska en avgift som fastställts för socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Klienten ska informeras om möjligheten till nedsättning på ett begripligt sätt och senast när avgiften tas ut. Enligt klientavgiftslagen kan välfärdsområdet besluta att efterskänka eller nedsätta även andra avgifter än de som nämns ovan eller efterskänka avgifter med beaktande av vårdsynpunkter. Grunderna för nedsättning och efterskänkning av klientavgifter inom Västra Nylands välfärdsområde framgår av bilaga 2 "Grunder för nedsättning och efterskänkning av klientavgifter i Västra Nylands välfärdsområde".

Nedan beskrivs närmare de klientavgifter som föreslås bli uttagna i Västra Nylands välfärdsområde. Klientavgifterna inom området har huvudsakligen harmoniserats genom att klientavgifterna för tjänsterna har fastställts på den nivå som anges i lagen och förordningen. En del av skillnaderna i avgifterna mellan kommunerna i området presenteras enligt tjänst och de avgifter som tas ut på någon annan nivå än den som anges i lagen konstateras i huvudsak närmare i redogörelsen.

Avgiftstak och avgift för oanvänd service

För klientavgifter inom hälso- och sjukvården gäller ett avgiftstak för varje kalenderår. Avgiftstaket är nu 692 euro per år. I avgiftstaket görs en indexjustering vartannat år. I avgiftstaket inräknas till exempel avgifter för läkartjänster inom öppenvården vid hälsovårdscentralen, fysioterapiavgifter, avgifter för vård i serie samt från ingången av 2022 även besöks- och åtgärdsavgifter inom munhälsovården. I avgiftstaket inräknas inte avgifter för till exempel läkarintyg, inkomstrelaterade tjänster, självriskandelar för servicesedlar eller färdtjänst. När avgiftstaket nåtts får klienten i regel avgiftsfritt de tjänster som omfattas av avgiftstaket, med undantag för avgiften för kortvarig institutionsvård och kortvarig service på en institution. Klienten ska själv kontrollera när avgiftstaket nåtts.

Om en klient eller klientens företrädare har bokat en mottagningstid för hälsovårdsservice eller har bokat en kortvarig vårdplats eller boendeserviceplats inom social- eller hälsovården, och klienten utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden eller platsen inte har kommit till mottagningen eller enheten i fråga vid bokad tid, får

välfrädsområdet av klienten ta ut högst 51,50 euro. Avgiften får emellertid tas ut endast om uttaget av avgiften inte ska anses oskäligt och välfrädsområdet i samband med bokningen har meddelat att en i denna paragraf avsedd avgift kan komma att tas ut samt gett anvisningar om att tiden eller platsen kan avbokas på förhand.

Öppen sjukvård

Det finns skillnader i avgifterna för servicen inom den öppna sjukvården och för rehabiliteringstjänsterna i området. Klientavgiften för läkartjänster inom öppenvården har i Esbo tagits ut på en lägre nivå än vad lagen möjliggör och i övriga området till de priser som anges i lagen. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna för läkartjänster inom öppenvården och för läkares distansmottagningar inom öppenvården vid hälsovårdscentralen tas ut på de nivåer som anges i lagen och förordningen för högst tre gånger per kalenderår, inklusive både traditionell mottagning och distansmottagning.

Det finns också skillnader inom området i de grupper som befriats från avgifterna inom öppenvården. Den mest omfattande definitionen av de grupper som är berättigade till avgiftsfria tjänster används i Esbo, där till exempel de som får full folkpension, garantipensionstagare, de som får pensionsstöd och de som får grunddagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa har mer omfattande rätt till avgiftsfri service än vad som anges i lagen. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna inom den öppna sjukvården ska tas ut i välfrädsområdet hos andra personer än de som är berättigade till avgiftsfri service enligt lagen och de personer som närmare definieras i bilaga 1 och som till exempel har frontmannatecken.

Munhälsovård

Klientavgifterna inom munhälsovården har i sin helhet tagits ut inom området på den nivå som anges i lagen och förordningen, och det finns inga skillnader i de avgifter som tagits ut inom området. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna inom munhälsovården tas ut på den nivå som anges i lagen och förordningen.

Service som stöder rörligheten

Enligt socialvårdslagen (1301/2014) är en tillgänglig och fungerande allmän kollektivtrafik inklusive anrops- och servicetrafik det främsta sättet att ordna sådan rörlighet som lämpar sig för alla. Service som stöder rörligheten ska ordnas för personer som inte klarar av att självständigt använda allmänna trafikmedel på grund av sjukdom, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak och som behöver service för att kunna utträta ärenden eller på grund av något annat behov som hör till det dagliga livet. I det bifogade förslaget föreslås det att det som självriskandel för färdtjänst enligt socialvårdslagen tas ut 2,80 euro för en enkelresa, dock så att högst 25 euro per resa ersätts för taxiresor.

Färdtjänst enligt handikappservicelagen (380/1987) kan beviljas personer som har särskilda svårigheter att röra sig och som på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom inte kan anlita de offentliga kollektivtrafikmedlen utan oskäligt stora svårigheter. Enligt klientavgiftsförordningen kan för service enligt handikappservicelagen som stöder rörligheten för gravt handikappade uppbäras högst en avgift som motsvarar den avgift som uppbärs i offentlig trafik på orten eller en annan därmed jämförbar skälig avgift. I det bifogade förslaget föreslås det att det i Västra Nylands välfrädsområde i enlighet med handikappservicelagen för färdtjänst tas ut självriskandelar enligt HRT:s

och Matkahuoltos biljettprissättning på det sätt som närmare framgår av bilaga 1.

Avgifter för måltider och uppehålle inom funktionshindersservicen

Inom funktionshindersservicen tas en måltidsavgift ut hos klienterna enligt användningen och måltidsavgiften tillämpas när måltiderna inte ingår i de övriga avgifter som klienten betalar. Måltidsavgifterna har varierat i området mellan 1,00 euro och 2,50 euro per måltid i fråga om frukost, mellanmål och kvällsmål och mellan 3,70 euro och 6,00 euro per måltid i fråga om lunch och middag. I det bifogade förslaget föreslås det att måltidsavgifter inom funktionshindersservicen tas ut på en nivå som motsvarar medeltalet av de avgifter som tagits ut inom funktionshindersservicen i området. I det bifogade förslaget föreslås det att 1,80 euro per måltid tas ut för frukost, mellanmål och lätt kvällsmål och 4,90 euro per måltid för lunch eller middag.

Enligt 4 § i klientavgiftslagen kan det tas ut en avgift för uppehålle för personer med intellektuell funktionsnedsättning, med undantag för partiellt uppehålle för barn som inte fyllt 16 år och partiellt uppehålle för barn som får undervisning till utgången av det läsår då han fyller 16 år. Med uppehålle kan avses bland annat måltider, inkvartering och städning. Tjänsterna inom specialomsorgerna om personer med intellektuell funktionsnedsättning och transporten till specialomsorgstjänsterna är avgiftsfria. I området finns skillnader i de avgifter för uppehålle som tas ut hos klienten, och avgifter för uppehålle har tagits ut enligt olika indelningar. Avgiften för uppehålle för 1–2 centraliserade anskaffningar eller användning av gemensamma lokaler har i området, beroende på kommun, tagits ut mellan 15,30 euro och 40 euro samt för minst tre centraliserade anskaffningar eller användning av gemensamma lokaler mellan 45,90 och 74,50 euro. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna för uppehålle tas ut i enlighet med de högsta priser som använts i området.

Hemservice för barnfamiljer

För hemservice för barnfamiljer har det i området tagits ut avgifter som varierar från kommun till kommun. I klientavgiftslagstiftningen fastställs i fråga om regelbunden service i hemmet maximibetalningsprocentalen för inkomster som överskrider inkomstgränsen enligt familjens storlek. I Västra Nylands kommuner används inte klientavgifter på den nivå som anges i lagen. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna för regelbunden hemservice för barnfamiljer tas ut enligt de betalningsprocentalen som använts i Esbo. I det bifogade förslaget föreslås det att tjänsten är avgiftsfri för de klientgrupper som beskrivs närmare i bilaga 1.

De avgifter som tas ut för tillfällig hemservice för barnfamiljer varierar mellan kommunerna i Västra Nyland. I Hangö har ingen avgift tagits ut för hemservicen. Av de kommuner där avgifter tagits ut är avgiftsnivån lägst i Esbo, och avgifterna ligger nära nivån på de föreslagna avgifterna. Det föreslås att avgifter tas ut på den nivå som närmare framgår av bilaga 1. För klienterna i Esbo stiger avgifterna med 0,5–6 procent beroende på besökets längd. För klienterna i Grankulla minskar avgifterna. För klienterna i Karviainen, Kyrkslätt, Lojo och Sjundea minskar avgifterna eller stannar nära den nuvarande nivån.

Hemvård och stödtjänster

Vid regelbunden hemvård bestäms klientavgiften i enlighet med 10 e § i klientavgiftslagen enligt servicens art, mängd, serviceanvändarens betalningsförmåga och familjens storlek. Som klientavgift tas det ut en

viss procentandel av de inkomster som överskrider inkomstgränsen enligt familjens storlek enligt lagen. Avgiften baserar sig på klientens bruttoinkomster. Inom organisationerna i Västra Nyland har man kommit fram till lösningar som avviker från varandra i fråga om avgiftstabellerna för regelbunden hemvård. I Esbo, Kyrkslätt och Grankulla används en version som har modifierats från den avgiftstabell som anges i klientavgiftslagen och som i dessa kommuner har gjort det möjligt att ta ut betydligt lägre avgifter än de klientavgifter som anges i lagen. I de övriga kommunerna i området har avgifterna för regelbunden hemvård tagits ut enligt de maximibelopp som anges i lagen. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna för regelbunden hemvård tas ut enligt de betalningsprocenttal som anges i klientavgiftslagen.

Klientavgifterna stiger för de klienter inom regelbunden hemvård som bor i Esbo, Grankulla och Kyrkslätt. Klientavgifterna för de klienter inom regelbunden hemvård som bor i de övriga kommunerna i Västra Nyland ändras inte. I fortsättningen bestäms klientavgiften för klienter inom regelbunden hemvård enligt ett betalningsprocenttal som motsvarar antalet servicetimmar. Harmoniseringen av avgifterna för regelbunden hemvård i området inverkar också på grunderna för beräkning av klientavgifterna för gemenskapsboende för äldre och klienter inom mentalvårds- och missbrukartjänsterna.

Utbudet av tjänster som stöder boende hemma, såsom klädvårdsservice, städservice och trygghetsservice, och avgifterna för dessa tjänster varierar inom området. År 2022 har klientavgifterna för trygghetsservicen fastställts på varierande sätt i området beroende på klientens boendekommun. I det bifogade förslaget föreslås det att 3,5 procent av klientens bruttoinkomster tas ut som klientavgift för trygghetsservicen, dock så att avgiften för servicen är högst 45 euro i månaden.

Boendeservice

Klientavgiftslagstiftningen fastställer direkt grunderna för avgifterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig institutionsvård och till exempel det belopp som klienterna minst ska ha till sitt förfogande för personligt bruk. I det bifogade förslaget föreslås det att avgifterna för dessa tjänster tas ut på det sätt som närmare anges i lagen och att de avdrag som hänför sig till avgifterna görs direkt i den omfattning som anges i lagen. I en del av kommunerna i området har det i fråga om serviceboende med heldygnsomsorg fastställts högre belopp som klienten ska ha till sitt förfogande för personligt bruk per månad än vad som anges i lagen, till exempel för klienter inom mentalvårds- och missbrukartjänsterna. I fråga om dessa föreslås det att de lagstadgade minimibeloppen tas i bruk.

Inom gemenskapsboendet (serviceboende) inom mentalvårds- och missbrukartjänsterna tas klientavgifterna ut i enlighet med klientavgiftslagen på samma grunder som avgifterna för regelbunden service i hemmet. Utöver dessa avgifter kan det i tjänsten tas ut en separat avgift för de måltider som ingår i tjänsten. I det bifogade förslaget föreslås det att en fast månadsavgift tas ut som måltidsavgift inom gemenskapsboendet inom mentalvårds- och missbrukartjänsterna.

Det föreslås att det som avgift för kortvarig institutionsvård inom välfärdsområdet tas ut 49,60 euro per vård dag och efter det att avgiftstaket har nåtts 22,80 euro. Ändringen av avgiften höjer avgiften för kortvarig institutionsvård för dem som bor i Esbo och hos vilka det år 2022 tas ut en avgift på 38,80 euro per vård dag och efter att

avgiftstaket har nåtts 17,90 euro per vårddag. Avgiften för kortvarig institutionsvård tas ut till exempel för en kort bedömnings- och rehabiliteringsperiod inom tjänsterna för äldre. Motsvarande ändringar gäller också avgifterna för avgiftningsvård och rehabiliterande institutionsvård inom missbruksvården.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

I och med de föreslagna servicespecifika klientavgifterna stiger de totala klientavgiftsinkomsterna vid övergången till välfärdsområdet med uppskattningsvis högst 4 miljoner euro per år jämfört med nuläget. Eftersom det inom området förekommer skillnader i de klientavgifter som kommunerna tar ut 2022 i fråga om flera tjänster, finns det i sin helhet många ändringar som inverkar på avgiftsinkomsterna. De viktigaste ändringarna som påverkar avgiftsinkomsterna är ändringarna i den regelbundna hemvården, de avgiftsfria grupperna inom den öppna sjukvården samt måltidsavgifterna och avgifterna för uppehälle inom funktionshindersservicen.

Enligt 22 § 8 punkten i lagen om välfärdsområden ska välfärdsområdesfullmäktige besluta om de allmänna grunderna för de avgifter som tas ut för tjänster och andra prestationer samt de kundavgifter som tas ut för tjänster som omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar.

Bilagor

- 1 Klientavgifter inom social- och hälsovården i Västra Nylands välfärdsområde 2023
- 2 Grunder för nedsättning och efterskänkning av klientavgifter i Västra Nylands välfärdsområde

Tilläggsmaterial

För kännedom

Beslutshistoria